

Η Συντριβή της Υποκρισίας - Του Επισκόπου Μελιτηνής Μάξιμου

/ [Γνώμες](#)

Η Κυριακή της Σαμαρείτιδος ελέγχει τις ψυχές μας. Διότι πώς η καρδιά δεν ταραζεται, όταν ο Χριστός, παραμερίζοντας κάθε φραγμό, αποκαλύπτεται στην «αμαρτωλή» των πέντε ανδρών; Και ποια τείχη αυτάρκειας δεν δοκιμάζονται, όταν η αγάπη Του μοιάζει να διαλύει έθνη και σημαίες, τιμώντας τον «ξένο»; Το φως από το πηγάδι της Συχάρ γίνεται έτσι ένα γόνιμο σκάνδαλο, που καλεί σε μια βαθύτερη, καθολική αλήθεια.

Ήταν μεσημέρι, ώρα έκτη, και ο Ήλιος, σιδερένιος τροχός βασανιστηρίου, έκαιγε τις πέτρες. Στο βάθος, μια γυναίκα πλησιάζει, σκιά αμφίβολη κάτω από το ανελέητο φως, κουβαλώντας το άδειο αγγείο της προσδοκίας. Και Εκείνος, καθισμένος, κουρασμένος, περιμένει. Η σιωπή πυκνή, σχεδόν αισθητή, ένας προάγγελος λόγων που θα σπάσουν φράγματα αιώνων. Μια σκηνή λιτή, σχεδόν

γυμνή, όπου όμως συμπυκνώνεται ολόκληρη η τραγωδία και η ελπίδα της ανθρώπινης ιστορίας. Δεν είναι οι λαμπροί ναοί, ούτε οι θορυβώδεις αγορές ο τόπος της αποκάλυψης, μα ένα ξεχασμένο πηγάδι, σύνορο ανάμεσα σε δύο κόσμους που αλληλομισούνται.

Εδώ, στο απροσδόκητο, στο περιθώριο, συντελείται η πραγματική λειτουργία. «Έρχεται γυνή ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πιεῖν» (Ιω. δ' 7). Δύο κόσμοι σε απόσταση αναπνοῆς, δύο δίψες που συναντώνται σαν ποτάμια υπόγεια. Η δική της για νερό, η δική Του για μια ψυχή. Στην καρδιά της, ένας χειμώνας μακρύς, και μια φωνή μέσα της για κάτι που ούτε η ίδια δεν μπορεί να ονομάσει. Και το φρέαρ βαθύ, σαν τις μνήμες που δεν λέγονται, γεμάτο σκιές προγόνων και παραδόσεων σαν σκουριασμένες άγκυρες. «Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ;» (Ιω. δ' 12). Η ερώτηση κρέμεται στον καυτό αέρα, βαριά σαν ανείπωτη μοίρα. Μια στιγμή σαν αυτή, μια ρωγμή στην αλληλουχία, όπου το αιώνιο εισβάλλει στο εφήμερο. Οι μαθητές Του, πιστοί στις διακρίσεις, στους τύπους, «ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι» (Ιω. δ' 8), αφήνοντάς Τον μόνο με την “ακατάλληλη”, την “άλλη”. Πόσο εύκολα χτίζουμε τα τείχη μας, πόσο εύκολα καταδικάζουμε στο όνομά Σου, φορώντας τη μάσκα της ευσεβείας για να κρύψουμε την εσωτερική μας φτώχεια, την άβυσσο της δικῆς μας αμαρτωλότητας. Εσύ, όμως, μιλάς μαζί της. Κι ήρθε ένας άνεμος παράξενος, απ' τα βάθη της Ιουδαίας, φέρνοντας έναν λόγο σαν σπόρο που θα γινόταν δέντρο μεγάλο, με κλαδιά απλωμένα πάνω από σύνορα και φυλές. «Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ... σὺ ἂν ᾔτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν» (Ιω. δ' 10).

Στα μάτια της καθρεφτίζεται η έκπληξη, ίσως και ο φόβος. Μια γυναίκα μόνη, στιγματισμένη, απέναντι σε έναν ξένο που της ζητά νερό, μα της προσφέρει μια άλλη δίψα, μια άλλη πηγή. Η καρδιά της πουλί φυλακισμένο, χτυπά δυνατά στα κάγκελα του στήθους. Και τότε, τα λόγια Του σαν ποταμός ορμητικός άρχισαν να ξεπλένουν την πέτρα της προκατάληψης, να σμιλεύουν νέες όχθες στην ψυχή της. «Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ὃς δι' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ιω. δ' 13-14). Η υπόσχεση μιας αθανασίας όχι σαν μνημείο ψυχρό, μα σαν αέναη ροή ζωῆς. Πράγματι, όπως παρατηρεῖ ο Άγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, το Πνεύμα είναι αυτό που καλεῖται ὕδωρ, εξηγώντας με γλαφυρότητα, “διὰ δὲ τοῦ ὕδατος, τὸν καθαρμὸν τὸν ἐξ αὐτοῦ, καὶ τὴν πολλὴν παραψυχὴν τῆς ὑποδεχομένης αὐτὸ διανοίας ἐμφαίνων”.[1]

Η Σαμαρείτισσα, η εξορισμένη μέσα στην ίδια της την πατρίδα, η “άλλη” για τους Ιουδαίους, γίνεται ο αποδέκτης μιας αποκάλυψης που υπερβαίνει τα στενά όρια της φυλής και του Νόμου. Ο διάλογος αυτός είναι μια πράξη ανατροπῆς των κυρίαρχων αφηγήσεων, μια χειρονομία που γκρεμίζει τα σύνορα που ο άνθρωπος υψώνει. Η Ορθοδοξία, λοιπόν, δεν έχει ανάγκη κανένα έθνος. Ούτε την Ελλάδα,

ούτε τη Ρουμανία, ούτε τη Ρωσία. Η Ορθόδοξη πίστη προσπερνά όλα τα έθνη, τα χρώματα, τις γλώσσες και παραδόσεις, σαν τον άνεμο που φυσά «όπου θέλει» (Ιω. γ' 8), χωρίς να ρωτά διαβατήρια. Διότι ο Χριστός κατοικεί στην καρδιά φτωχής μάνας σε χωριό της Κένυας, στα στήθη του φυλακισμένου στο Περού, του πληγωμένου στη Μιανμάρ, της εγκαταλελειμμένης γριούλας στο Καστελόριζο, του ορφανού σε φτωχό νησί του Ειρηνικού Ωκεανού. Λες, λοιπόν, εσύ, με την αυτοπεποίθηση του πολύξερου, του παραδοσιακού, ότι ο Χριστός θα σεβαστεί τη δική σου, ας πούμε, “βυζαντινή” μεγαλοπρέπεια, και θα σε τοποθετήσει σε θέση υψηλότερη; Τι ειρωνεία! Οι παραδόσεις και οι γλώσσες είναι όμορφες, σαν κεντήματα παλιά, και οφείλουμε να τις σεβόμαστε, δεν είναι όμως αυτοσκοπός, δεν είναι το τέρμα της αναζήτησης. Κολλάμε στο γράμμα του νόμου, σε αριθμούς και ημερολόγια, σε τύπους και σχήματα, ενώ η καρδιά παραμένει έρημη χώρα.

Ο Χριστός, όμως, μας ακυρώνει όλους, γκρεμίζει τις βεβαιότητές μας σαν πύργους από τραπουλόχαρτα. Δεν υπάρχουν τόποι προνομιακοί και σύμβολα μαγικά για να λατρέψεις τον Θεό, παρά μόνον η καρδιά σου, αυτή η σπηλιά η σκοτεινή που μπορεί να γίνει ναός φωτεινός, ο μόνος αληθινός ναός του Κυρίου. Εντός σου. Και αυτή η συνάντηση στο φρέαρ της Συχάρ το επιβεβαιώνει με τρόπο εκκωφαντικό: «Ἄλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» (Ιω. δ' 23). Η λατρεία δεν περιορίζεται γεωγραφικά. Ο Βασίλειος Σελευκείας, ερμηνεύοντας το «Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ Πατρὶ», σημειώνει καυστικά πως “Ὡραν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἐπιδημίαν καλεῖ, ἐπεὶ περ πνεῦμα ὧν ὁ Θεὸς, οὐ τόπῳ περιορίζεται. Ἀρμοδίως δὲ ἕκαστος προσκυνεῖ ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ”.^[2] Φαίνεται ότι η σωτηρία, αν και «ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν» (Ιω. δ' 22), δεν παραμένει εγκλωβισμένη εκεί, αλλά απλώνεται σαν φως που δεν γνωρίζει φραγμούς.

Και εσύ, που αυτοαποκαλείσαι χριστιανός, πόσο συχνά μετράς το κόστος πριν δείξεις αγάπη; Πόσο συχνά αποφεύγεις τον λεπρό, τον περιθωριακό, τον αμαρτωλό στα μάτια των πολλών, για να μη “μολυνθείς” ή για να μη σπιλώσεις την καλή σου φήμη; Ο Χριστός μίλησε με την «αμαρτωλή» Σαμαρείτιδα, αψηφώντας τις κραυγές των ευσεβών φυλάκων του Δόγματος, χωρίς να υπολογίσει το κόστος. Δεν αφήνουμε την υποκρισία, αυτό το σκουλήκι που τρώει τα σωθικά της πίστης, να δολοφονεί την αγάπη, να ακυρώνει το παράδειγμα του Χριστού; Η γλώσσα σου στάζει μέλι όταν μιλάς για αγάπη, μα τα χέρια σου παραμένουν δεμένα, η καρδιά σου κλειστή σαν τάφος. Τι σε νοιάζει τελικά; Η κρίση των γειτόνων σε αυτά τα λίγα, τα άδεια χρόνια πάνω στη γη, ή η ματιά του Χριστού στην αιωνιότητα που απλώνεται μπροστά σου σαν άβυσσος; Το φως του κόσμου δεν μπορεί να κρυφτεί κάτω από τον μόδιο της μικρόψυχης ευπρέπειάς σου.

Η γυναίκα, στην αρχή επιφυλακτική, σχεδόν εχθρική, «Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὦν παρ’ ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος;» (Ιω. δ’ 9), αρχίζει να αφουγκράζεται κάτι πέρα από τις λέξεις. Μια δόνηση στον αέρα, μια ποιότητα στο βλέμμα του Ξένου που την κάνει να ξεχάσει για μια στιγμή την υδρία της, τους πέντε άνδρες, τη μοναξιά που είναι σαν σκιά που ψιθυρίζει το όνομα “Ποτέ πια”. Η καρδιά της, αυτός ο ξερός κήπος, αρχίζει να νιώθει μια αμυδρή υπόσχεση άνοιξης. Και οι λέξεις Του, σαν ποταμός ορμητικός, ξεπλένουν την αποξηραμένη κοίτη της ψυχής της. Γιατί η ζωή, συχνά, δεν είναι παρά μια κραυγή μέσα στη νύχτα, ένας λαβύρινθος με κερασμένες νυχτερίδες, όπου ψάχνουμε μάταια το πρόσωπό μας. Εκείνος της μιλά για ένα νερό που δεν είναι αυτού του κόσμου, για μια δίψα που μόνον το άπειρο μπορεί να σβήσει. Η αποκάλυψη δεν έρχεται με βροντές και αστραπές, αλλά σαν ψίθυρος, σαν άγγιγμα φτερού πεταλούδας. «Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν» (Ιω. δ’ 15). Η αρχική της επιθυμία για απλή διευκόλυνση μεταμορφώνεται, ασυνείδητα ίσως, σε κάτι βαθύτερο.

Η συζήτηση προχωρά, αγγίζοντας τα πιο ευαίσθητα σημεία της ζωής της, τις κρυφές πληγές, τις αποτυχημένες αναζητήσεις. «Πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστι σου ἀνὴρ» (Ιω. δ’ 18). Ο λόγος Του, σαν χειρουργικό νυστέρι, αποκαλύπτει την αλήθεια, όχι για να καταδικάσει, αλλά για να θεραπεύσει. Και τότε, η αναγνώριση: «Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ» (Ιω. δ’ 19). Η γυναίκα, αυτό το φοβισμένο πουλί στο κλουβί των παραδόσεων, αρχίζει να σπάει τα δεσμά. Το ζήτημα της λατρείας, του «πού», γίνεται το επίκεντρο. Οι πατέρες τους στο όρος Γαριζίν, οι Ιουδαίοι στην Ιερουσαλήμ. Παραδόσεις σαν πόλεις χαμένες σε παλιούς χάρτες, που ορίζουν σύνορα και αποκλεισμούς. Και η απάντηση του Χριστού, γροθιά που γκρεμίζει τα τείχη: «Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» (Ιω. δ’ 24). Όχι εδώ ή εκεί, όχι με

συγκεκριμένους τύπους ή τελετουργίες που συχνά γίνονται άδεια κελύφη, αλλά με την καρδιά γυμνή, με την ψυχή στραμμένη προς το Φως, σαν ηλιοτρόπιο που ακολουθεί τον ήλιο. Η γλώσσα των προκαταλήψεων, αυτό το πεδίο μάχης σπαρμένο με νάρκες, παραμερίζεται για να αποκαλυφθεί ένας νέος ορίζοντας.

Η στιγμή της μεγάλης αποκάλυψης πλησιάζει. «Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα» (Ιω. δ' 25). Η προσδοκία τόσων αιώνων, ο ψίθυρος των προφητών, η ελπίδα ενός λαού, συμπυκνωμένα στα λόγια μιας γυναίκας στιγματισμένης. Και η απάντηση, απλή, άμεση, σαν το νερό που κυλά: «Ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι» (Ιω. δ' 26). Η στιγμή αυτή, μια λεπτή ειρωνεία της ιστορίας, όπου ο Μεσσίας αποκαλύπτεται όχι στους ευσεβείς και τους ισχυρούς, αλλά σε μια άγνωστη Σαμαρείτιδα, μια αλλοεθνή, μια «ανήθικη». Και οι μαθητές επιστρέφουν, για να θαυμάσουν, για να μην καταλάβουν ίσως, την υπέρβαση που συντελέστηκε. Η γυναίκα, όμως, αφήνει την υδρία της, σύμβολο της παλιάς της ζωής, και τρέχει στην πόλη, γίνεται απόστολος πριν από τους αποστόλους, μάρτυρας μιας συνάντησης που άλλαξε τα πάντα. Η καρδιά της, σαν χωράφι έτοιμο για σπορά, έχει δεχτεί τον λόγο. Και αυτός ο λόγος θα γίνει ένα πεισματάρικο λουλούδι που θα ανθίσει στην έρημο της Σαμάρειας. Γιατί η συνάντηση με τον Χριστό είναι πάντα μια βίαιη χάρη, που ανατρέπει τις βεβαιότητές μας και μας καλεί σε μια νέα ζωή.

Η “λατρεία εν πνεύματι και αληθεία” δεν είναι μια αφηρημένη έννοια, μια φιλοσοφική τοποθέτηση για τους λίγους, τους “πνευματικούς”. Είναι μια πρόσκληση σε μια ζωή μεταμορφωμένη, όπου κάθε πράξη, κάθε σκέψη, κάθε ανάσα γίνεται μέρος αυτής της λατρείας. Γιατί η αλήθεια δεν είναι ένα σύνολο δογμάτων που αποστηθίζουμε, αλλά ο ίδιος ο Χριστός, ο ζωντανός Λόγος που ενσαρκώνεται στην καθημερινότητά μας, στις σχέσεις μας, στις σιωπές μας. Και το Πνεύμα, αυτό το άορατο ποτάμι που κυλά κάτω από την επιφάνεια των πραγμάτων, είναι αυτό που ζωοποιεί, που δίνει νόημα, που μετατρέπει την πορεία μας από μια τυχαία ακολουθία γεγονότων σε μια πορεία προς τη θέωση. Η συνάντηση στο φρέαρ είναι μια μικρογραφία αυτής της πορείας. Η γυναίκα έρχεται κουβαλώντας το βάρος της ιστορίας της, των αποτυχιών της, της κοινωνικής της απόρριψης, ένα σώμα-χάρτης από σημάδια και ιστορίες. Ο Χριστός δεν την απορρίπτει, δεν την κρίνει με βάση το παρελθόν της. Βλέπει πέρα από τις ετικέτες, πέρα από τις αμαρτίες, την αιώνια δίψα της ψυχής της. Και της προσφέρει όχι μια εύκολη λύση, όχι μια μαγική συνταγή, αλλά τον εαυτό Του. «Ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι».

Η σπουδή των μαθητών, η απορία τους «ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει» (Ιω. δ' 27), αποκαλύπτει πόσο βαθιά ριζωμένες ήταν οι προκαταλήψεις, ακόμα και σε εκείνους που Τον ακολουθούσαν. Η έκπληξή τους δεν αφορούσε το περιεχόμενο της συνομιλίας, αλλά το ίδιο το γεγονός της συνομιλίας. Μια γυναίκα. Μια

Σαμαρείτισσα. Διπλό σκάνδαλο. Και όμως, μέσα από αυτό το σκάνδαλο, η χάρη βρίσκει δρόμο. Η Ορθοδοξία, όταν είναι αληθινή, δεν φοβάται να σκανδαλίσει τον κόσμο, όχι με προκλητικές συμπεριφορές, αλλά με την αντισυμβατική της αγάπη, με την ικανότητά της να αγκαλιάζει τον απόβλητο, τον περιφρονημένο. Η Εκκλησία δεν είναι μουσείο αγίων, αλλά νοσοκομείο αμαρτωλών. Και αν εμείς, που ισχυριζόμαστε ότι ανήκουμε σ' αυτήν, δεν έχουμε το θάρρος να λερώσουμε τα χέρια μας, να πλησιάσουμε τον "άλλο", τον διαφορετικό, τότε έχουμε προδώσει την ίδια την ουσία της πίστης μας. Η καρδιά της Ορθοδοξίας χτυπά πιο δυνατά όχι στις λαμπρές τελετές, αλλά στις ταπεινές γωνιές του κόσμου, όπου μια ψυχή αναγνωρίζει τη δίψα της και συναντά Εκείνον που είναι η μόνη πηγή.

Η τροφή του Χριστού, «ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον» (Ιω. δ' 34), είναι μια ακόμα αποκάλυψη. Η ζωή Του δεν καθορίζεται από τις υλικές ανάγκες, αλλά από μια βαθύτερη πείνα: την εκπλήρωση της αποστολής Του. Και αυτή η αποστολή είναι ο θερισμός. «Ἴδου λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη» (Ιω. δ' 35). Οι αγροί δεν είναι μόνο η Ιουδαία, αλλά ολόκληρος ο κόσμος, η Σαμάρεια, η Μποτσουάνα, η Ινδονησία, η Μογγολία. Ο σπόρος έχει πέσει από άλλους, «ἄλλοι κεκοπιάκασι» (Ιω. δ' 38), οι προφῆτες, οι δίκαιοι της Παλαιάς Διαθήκης, ίσως και οι αφανείς αναζητητές της αλήθειας σε κάθε έθνος και εποχή. Και τώρα είναι η ώρα του θερισμού, η ώρα της Εκκλησίας να απλώσει τα χέρια της και να συγκεντρώσει τον καρπό. Και εσύ, τι κάνεις; Μένεις θεατής, κριτής των θεριστών, ή γίνεσαι και εσύ ένας από αυτούς, με το δρεπάνι της πίστης και της αγάπης, έτοιμος να μοιραστείς τον κόπο και τη χαρά; Η πίστη της Σαμαρείτιδος, που φούντωσε σαν απότομη πυρκαγιά σε ξερό δάσος, γίνεται το παράδειγμα. «Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;» (Ιω. δ' 29). Δεν κρατά την εμπειρία για τον εαυτό της.

Τη μοιράζεται, γίνεται κήρυκας, και οι συμπολίτες της έρχονται, βλέπουν, πιστεύουν. Η αρχική τους πίστη βασίζεται στη μαρτυρία της γυναίκας, μα στη συνέχεια, μετά τη διήμερη παραμονή του Χριστού μαζί τους, η πίστη τους στηρίζεται στην προσωπική εμπειρία: «Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστός» (Ιω. δ' 42). Αυτή η πορεία από την πίστη "δι' ακοής" στην πίστη "δι' εμπειρίας" είναι η ουσία της πνευματικής ζωής. Και εμείς, οι δήθεν φωτισμένοι, οι κληρονόμοι μιας ένδοξης παράδοσης, πόσο συχνά παραμένουμε στην επιφάνεια, στην "λαλιά", χωρίς να βουτάμε στα βαθιά νερά της προσωπικής συνάντησης; Η καρδιά, όταν μένει κλειστή, γίνεται σαν «τάφος κεκονιαμένος» (Ματθ. 23:27), ωραίος εξωτερικά, αλλά γεμάτος οστά νεκρά. Μόνο το άνοιγμα, η ταπείνωση, η αναγνώριση της δικής μας φτώχειας και δίψας μπορεί να μας οδηγήσει στο ύδωρ

το ζων. Και τότε, ίσως, θα μπορέσουμε και εμείς να πούμε, όχι από συνήθεια, όχι από επανάληψη, αλλά από τα βάθη της καρδιάς μας: «Οΐδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου».

Η νύχτα έχει πέσει πλέον βαριά πάνω από τη Συχάρ της ψυχής μου. Το φεγγάρι, κίτρινο κρανίο στον ουρανό, ρίχνει ένα φως χλωμό πάνω στις σκιές των ανεκπλήρωτων πόθων μου, των μισοτελειωμένων προσευχών. Στέκομαι ακόμα εδώ, στο χείλος του φρέατος, και η σιωπή είναι τόσο πυκνή που θα μπορούσα να την κόψω με μαχαίρι. Οι λέξεις έχουν στερέψει, οι θεολογίες έχουν σωπάσει, και μένει μόνο αυτή η γυμνή αναμονή, αυτή η σιωπηλή ερώτηση που κρέμεται στον αέρα σαν σταγόνα δρόσου σε ιστό αράχνης. Ποιος είμαι; Ποιος είσαι; Και τι είναι αυτό το νερό που υπόσχεσαι, όταν γύρω μου βλέπω μόνο την έρημο των ανθρώπινων σχέσεων, τις άμμους της ματαιοδοξίας να καταπίνουν κάθε ελπίδα; Μια δίψα σαν μαύρο άλογο καλπάζει στις ερήμους της καρδιάς, αφήνοντας πίσω της σύννεφα σκόνης και ανεκπλήρωτων πόθων.

Ίσως η απάντηση να μην βρίσκεται στις μεγάλες αποκαλύψεις, στις εκστατικές εμπειρίες που τόσο ποθούμε, αλλά στις μικρές, ταπεινές στιγμές όπου η χάρη αγγίζει την καρδιά μας σαν φτερό αγγέλου. Στην απροσδόκητη καλοσύνη ενός ξένου, στη σιωπηλή κατανόηση ενός φίλου, στην ομορφιά ενός ηλιοβασιλέματος που σου κόβει την ανάσα. Εκεί, σε αυτές τις ρωγμές της καθημερινότητας, το ύδωρ το ζων βρίσκει τρόπο να εισχωρήσει, να ποτίσει την ξερή γη της ψυχής. Και τότε, η δίψα δεν είναι πια κατάρρα, αλλά ευλογία, η πυξίδα που μας δείχνει την κατεύθυνση προς την Πηγή. Η υδρία μου, σύμβολο των περιορισμών μου, των φόβων μου, ας γίνει θραύσματα στα πόδια Του. Δεν τη χρειάζομαι πια. Γιατί Αυτός που στέκεται απέναντί μου είναι η ίδια η Πηγή, ο Ωκεανός της αγάπης που μπορεί να καταπιεί όλες τις ερήμους μου. Και το σκοτάδι που με περιβάλλει δεν είναι το τέλος, αλλά η αρχή. Η αρχή μιας νύχτας ιερής, όπου η ψυχή, σαν νυχτολούλουδο, ανοίγει τα πέταλά της για να υποδεχτεί τη μυστική δροσιά του Θεού. Η κραυγή μου σιγά σιγά γίνεται ψίθυρος, και ο ψίθυρος προσευχή. Μια προσευχή χωρίς λόγια, μια παράδοση άνευ όρων στην άβυσσο της ευσπλαχνίας Του. Και μέσα σ' αυτή την άβυσσο, βρίσκω επιτέλους την ειρήνη που τόσο αναζητούσα, μια ειρήνη που «ὑπερέχει πάντα νοῦν» (Φιλιπ. δ' 7). Η φωνή Του, όχι πια μακρινή, όχι φωνή από σελίδες παλιές, αλλά ηχώ μέσα στο κενό μου, σαν καμπάνα που σημαίνει σε πόλη βυθισμένη.

Απόδοση της ευαγγελικής περικοπής στα Νέα Ελληνικά (Ιω. δ' 5-42):

Εκείνο τον καιρό, έρχεται ο Κύριος σε μια πόλη της Σαμάρειας που λεγόταν Συχάρ, κοντά στο χωράφι που έδωσε ο Ιακώβ στον γιο του τον Ιωσήφ· υπήρχε δε εκεί το πηγάδι του Ιακώβ. Ο Ιησούς λοιπόν, κουρασμένος από την οδοιπορία, καθόταν έτσι

κοντά στο πηγάδι· η ώρα ήταν περίπου έκτη. Έρχεται μια γυναίκα από τη Σαμάρεια να αντλήσει νερό. Της λέει ο Ιησούς: «Δώσε μου να πιω». Γιατί οι μαθητές του είχαν πάει στην πόλη για να αγοράσουν τροφές.

Του λέει λοιπόν η Σαμαρείτισσα γυναίκα: «Πώς εσύ, που είσαι Ιουδαίος, ζητάς από εμένα να πιεις, που είμαι Σαμαρείτισσα γυναίκα;» Γιατί οι Ιουδαίοι δεν συναναστρέφονται τους Σαμαρείτες. Αποκρίθηκε ο Ιησούς και της είπε: «Αν ήξερες τη δωρεά του Θεού, και ποιος είναι αυτός που σου λέει “δώσε μου να πιω”, εσύ θα του ζητούσες, και θα σου έδινε ζωντανό νερό». Του λέει η γυναίκα: «Κύριε, ούτε κουβά έχεις, και το πηγάδι είναι βαθύ· από πού λοιπόν έχεις το ζωντανό νερό; Μήπως εσύ είσαι μεγαλύτερος από τον πατέρα μας τον Ιακώβ, που μας έδωσε το πηγάδι, και ο ίδιος ήπια από αυτό και οι γιοι του και τα ζώα του;» Αποκρίθηκε ο Ιησούς και της είπε: «Καθένας που πίνει από αυτό το νερό θα διψάσει πάλι· όποιος όμως πει από το νερό που εγώ θα του δώσω, δεν θα διψάσει ποτέ στον αιώνα, αλλά το νερό που θα του δώσω θα γίνει μέσα του πηγή νερού που αναβλύζει σε αιώνια ζωή». Του λέει η γυναίκα: «Κύριε, δώσε μου αυτό το νερό, για να μη διψάω ούτε να έρχομαι εδώ να αντλώ». Της λέει ο Ιησούς: «Πήγαινε, φώναξε τον άνδρα σου και έλα εδώ». Αποκρίθηκε η γυναίκα και είπε: «Δεν έχω άνδρα». Της λέει ο Ιησούς: «Καλά είπες ότι δεν έχεις άνδρα· γιατί πέντε άνδρες είχες, και αυτός που έχεις τώρα δεν είναι άνδρας σου· αυτό αλήθεια το είπες». Του λέει η γυναίκα: «Κύριε, βλέπω ότι είσαι προφήτης. Οι πατέρες μας σε τούτο το βουνό προσκύνησαν· κι εσείς λέτε ότι στα Ιεροσόλυμα είναι ο τόπος όπου πρέπει να προσκυνούμε». Της λέει ο Ιησούς: «Γυναίκα, πίστεψέ με ότι έρχεται ώρα που ούτε σε τούτο το βουνό ούτε στα Ιεροσόλυμα θα προσκυνάτε τον Πατέρα. Εσείς προσκυνάτε αυτό που δεν ξέρετε, εμείς προσκυνούμε αυτό που ξέρουμε· γιατί η σωτηρία είναι από τους Ιουδαίους. Αλλά έρχεται ώρα, και τώρα είναι, που οι αληθινοί προσκυνητές θα προσκυνήσουν τον Πατέρα με πνεύμα και αλήθεια· γιατί και ο Πατέρας τέτοιους ζητά αυτούς που τον προσκυνούν. Πνεύμα είναι ο Θεός, και αυτοί που τον προσκυνούν με πνεύμα και αλήθεια πρέπει να προσκυνούν». Του λέει η γυναίκα: «Ξέρω ότι έρχεται ο Μεσσίας που λέγεται Χριστός· όταν έρθει εκείνος, θα μας αναγγείλει τα πάντα». Της λέει ο Ιησούς: «Εγώ είμαι, αυτός που σου μιλάει»

Και σ' αυτό το σημείο ήρθαν οι μαθητές του και απόρησαν που μιλούσε με γυναίκα· κανείς όμως δεν είπε, «τι ζητάς» ή «τι μιλάς μαζί της;» Άφησε λοιπόν τη στάμνα της η γυναίκα και πήγε στην πόλη και λέει στους ανθρώπους: «Ελάτε να δείτε έναν άνθρωπο που μου είπε όλα όσα έκανα· μήπως αυτός είναι ο Χριστός;» Βγήκαν λοιπόν από την πόλη και έρχονταν προς αυτόν. Στο μεταξύ τον παρακαλούσαν οι μαθητές λέγοντας: «Ραββί, φάγε». Αυτός όμως τους είπε: «Εγώ έχω τροφή να φάω, που εσείς δεν ξέρετε». Έλεγαν λοιπόν οι μαθητές μεταξύ τους: «Μήπως

κάποιος του έφερε να φάει;» Τους λέει ο Ιησούς: «Δικό μου φαγητό είναι να κάνω το θέλημα εκείνου που με έστειλε και να τελειώσω το έργο του. Δεν λέτε εσείς ότι είναι ακόμα τέσσερις μήνες και έρχεται ο θερισμός; Ιδού, σας λέω, σηκώστε τα μάτια σας και δείτε τα χωράφια, ότι είναι κιόλας άσπρα για θερισμό.

Και ο θεριστής παίρνει μισθό και μαζεύει καρπό για αιώνια ζωή, ώστε και ο σπορέας μαζί να χαίρεται και ο θεριστής. Γιατί σε αυτό επαληθεύεται ο λόγος ότι άλλος είναι αυτός που σπέρνει και άλλος αυτός που θερίζει. Εγώ σας έστειλα να θερίζετε αυτό για το οποίο εσείς δεν έχετε κοπιάσει· άλλοι έχουν κοπιάσει, και εσείς έχετε μπει στον κόπο τους». Από εκείνη την πόλη πολλοί Σαμαρείτες πίστεψαν σε αυτόν εξαιτίας του λόγου της γυναίκας, που μαρτυρούσε ότι «μου είπε όλα όσα έκανα». Όταν λοιπόν ήρθαν σ' αυτόν οι Σαμαρείτες, τον παρακαλούσαν να μείνει μαζί τους· και έμεινε εκεί δύο μέρες. Και πολύ περισσότεροι πίστεψαν εξαιτίας του λόγου του, και έλεγαν στη γυναίκα ότι «πλέον δεν πιστεύουμε εξαιτίας της δικής σου διήγησης, γιατί εμείς οι ίδιοι έχουμε ακούσει και ξέρουμε ότι αυτός είναι αληθινά ο σωτήρας του κόσμου, ο Χριστός».

[1] [Κύριλλος Αλεξανδρείας](#). Τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας τὰ ευρισκόμενα πάντα. Ἐν *Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca*. Ἐπιμέλεια Jacques-Paul Migne. Τόμος 70. Paris: J.-P. Migne, 1859, σελ. 96.

[2] [Βασίλειος Σελευκείας](#). Βασιλείου Ἐπισκόπου Σελευκείας τὰ σωζόμενα πάντα. Ἐν *Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca*. Ἐπιμέλεια Jacques-Paul Migne. Τόμος 85. Paris: J.-P. Migne, 1864, στ. 1421.